

per maand is een leidraad voor de veldwaarnemer welke soort men op de trek zal kunnen aantreffen. Mijn compliment voor de goede keuze van de met zorg gekozen 49 foto's, terwijl de 10 kaartjes de trekwegen van sommige soorten verduidelijken. De foto's van de geplastificeerde kافت vind ik verder nergens meer vermeld.

J. T.

J. Drijver: Vogeltrek en trekvogels. Uitg. L. J. Veen, Amsterdam, 1963. Serie Vogellevens in Nederland, nr. 9. Prijs f 4.90. (Voor leden van „Vogelbescherming” f 4.50).

De grote vlucht Vogels onderweg

De Belgische cineast Frans Verstreken heeft ons verrijkt met twee buitengewoon goede films over de vogeltrek. Na het voltooiën van een opdracht van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Kultuur tot het maken van een „ge vulgariseerde” documentaire over de vogeltrek (De Grote Vlucht) bleef genoeg materiaal over tot het samenstellen van een tweede, meer wetenschappelijke, film (Vogels Onderweg).

Beide films zijn in zwart-wit met geluid en duren elk ongeveer een half uur. Scenario en commentaar werden geschreven door Dr. Jozef Spaepen. Medewerking werd verkregen van ruim tachtig ornithologen en natuurliefhebbers en van een tiental verenigingen en instellingen in België en Nederland.

Drie jaar arbeid werden bekroond met de Grote Prijs van het Nationaal Belgisch Filmfestival 1962 voor de beste documentaire.

Beide films, maar vooral de eerste, zijn boeiend en leerzaam en hebben een hoge opvoedkundige waarde. Het geluid is zeer suggestief; het geheel bevat — filmisch gezien — veel originele vondsten. De Grote Vlucht behandelt het leven van de trekvogels door de seizoenen van het jaar. Op dramatische wijze worden het vangen en doden en het verhandelen van vogels aangeklaagd. Vogels Onderweg toont — ook weer in een jaarcyclus — vooral het ring-onderzoek en de daarbij gebruikte vangmethoden.

De Grote Vlucht heeft in België een nog niet uitgegolfde deining veroorzaakt. Kort na het bekend worden van de aanstaande ratificatie van de Conventie van Parijs door Luxemburg kwam de film gereed. Op de bekroning volgde grote publiciteit in de Belgische

Boekbesprekingen enz.

Vogeltrek en trekvogels

In de serie „Vogellevens in Nederland” schreef J. Drijver een boekje over vogeltrek, waarin vanzelfsprekend trekvogels de grootste rol spelen.

De vele aspecten die de vogeltrek heeft, met haar diverse theoriën worden, voor diegene die wat meer over de vogeltrek wenst te weten, in begrijpelijke taal behandeld. Uit het boekje proeven wij de ervaringen die Drijver vooral als Waddeneilandbewoner opdeed, evenals zijn warme belangstelling voor de vogelbescherming. Een overzicht van de trek

pers. De film werd vertoond voor de televisie. De georganiseerde vogelvang-ers en duivenhouders ageerden heftig. Doch opinie-onderzoek heeft uitgewezen dat de doorsnee-Belg tegen de vogel-vangst is.

Wij zijn van mening dat deze films de aanpassing van de Belgische wetgeving aan de bepalingen van de Parijse Con-ventie zullen bespoedigen.

Beide films zijn binnenkort via de Bel-gische ambassades te betrekken voor vertoning aan verenigingen, scholen, in-stituten e.d.

W. Iven

Portrait of a River

Dit boek vertelt van twee wetenschap-pelijke expedities naar het gebied van de Donau in Boelgarije en Hongarije. Sinds de tweede wereldoorlog was er nog geen dergelijke expeditie door wes-telijke onderzoekers achter het „ijzeren gordijn” gehouden en er werden plaat-sen bezocht, waar sinds die tijd zelfs geen westelijke bezoeker meer een voet had gezet.

In de eerste plaats was het de bedoeling na te gaan welke veranderingen de die-nerwereld in de laatste 25 jaar had on-dergaan. Men reisde door de steppen van de Dobroedsja naar de witte stran-den van de Zwarte Zee en terug over de hoge bergen van Boelgarije en be-zocht de prachtige bossen en meren van Hongarije.

Beide landen zijn beroemd om hun weel-derige fauna en flora.

Guy Mountfort heeft de dramatische ver-anderingen die er sinds de oorlog heb-ben plaats gevonden beschreven en ver-telt ook over de bevolking, architectuur, historie en vele andere zaken. Toch ne-men de vogels wel het grootste deel van dit prachtige boek in beslag. De appen-dix geeft een lijst van 228 vogelsoorten welke gedurende de expedities werden waargenomen. Arenden, trappen, pelika-nen, rotskruipers en rose spreeuwen doen ons watertanden. Vele andere del-tavogels zoals purperreiger, lepelaar en baardmees komen gelukkig ook nog bij ons voor.

De vele illustraties van Eric Hosking en tal van fijne pentekeningen maken het tot een luisterrijk boek van een gebied dat de meesten van ons niet kennen. Dit aan Z.K.H. Prins Bernhard opgedragen uiterst verzorgde boek kan ik een ieder zeer aanbevelen. Hopelijk zijn wij, ook in ons land, nog eens in de gelegenheid de documentaire film van deze expedi-

ties: „Wings over the Danube” te mo-gen zien.

J.T.

Guy Mountfort: *Portrait of a River. The Wildlife of the Danube from the Black Sea to Budapest. Illustrated by Eric Hosking. Foreword by Peter Scott. 108 foto's en vele pentekeningen. 1962. Uitg. Hutchinson & Co. Ltd., London. Prijs 35s.*

Die Vogelfauna Luxemburgs

Uit twee overdrukken van de „Archives” van het Institut Grand-Ducal de Luxembourg (Section des Sciences), I deel, Band XXVII, 1960 en II deel, Band XXVIII, 1961 ontstond dit avi-faunistisch overzicht van het Groother-togdom Luxemburg. Het geeft een goed overzicht, vaak nauwkeurig met opgave van plaats en datum, van het voorkomen van elke soort. Bewijsstukken, die zich in musea bevinden en terugmeldingen van geringde vogels (uiteraard maar klein in aantal) worden, zover aanwezig, bij elke soort vermeld. Vooral nu zich vele Nederlandse ornithologen door het zich snel ontwikkelende verkeer beter kunnen verplaatsen, kan zo'n avifaunis-tisch overzicht van een naburig land voor ons van belang zijn om de waarde van onze eigen waarnemingen, aldaar gedaan, te bepalen. Een uitgebreide lit-teratuurlijst wijst ons verder de weg om in de Luxemburgse vogelfauna te „dui-ken”.

J. T.

Marcel Hulten en Victor Wassenich: *Die Vogelfauna Luxemburgs. 300 blz. met 2 kaartjes, 18 verbreidingskaarten, 7 zangdiagrammen en 3 trekdiagrammen. Uitg. La Ligue Luxembourgeoise pour l'Etude et la Protection des Oiseaux. 1960/1961. Verkrijgbaar bij A. Einsweiler, 11 rue Sidney Thomas, Esch-Alzette, Luxemburg. Prijs gekart. 50 Fr., via de boekhandel 70 Fr.*

Neue Brehm-Bücherei

Met bewonderenswaardige regelmaat gaat men voort nieuwe deeltjes toe te voegen aan de Neue Brehm-Bücherei, waarbij men er in slaagt een verrassend hoog niveau te handhaven. Het enige, wat men moet betreuen is, dat de prijzen geleidelijk tot een voor de weliswaar aantrekkelijke, maar toch vrij beschei-den uitvoering, wel erg hoog peil oplo-pen.

Karl Heinz Moll heeft zijn tijdens 400

uur waarnemen gedurende 15 jaar opgedane ervaringen met *visarenden* samengevat in „Der Fischadler“ (deeltje 308), waarbij hij zich overigens niet beperkt tot het zelf geziene, doch ook een grondige literatuurstudie verrichtte en navraag deed in andere Europese landen, die nog zo gelukkig zijn broedende *visarenden* te herbergen. Uitvoerig gaat Moll in op vroeger gemaakte schattingen van het verbruik van vis, die naar zijn mening veel te hoog zijn geweest. Het gemiddelde gewicht van aangebrachte vissen bedraagt volgens zijn nauwkeurige berekeningen 300 gr, zelden worden vissen van meer dan 500 gr aangebracht. Schade aan de visstand is naar zijn mening te verwaarlozen, zij het dat bij kweekvijvers daar wel eens sprake van kan zijn. Ook viskwekers verzekeren de schrijver echter, dat *visarenden* bij voorkeur zieke vis vangen en daardoor een nuttige functie hebben. Schr. houdt een krachtig pleidooi voor de bescherming van de *visarend*, waarvan ook in Mecklenburg op de meeste plaatsen de stand terug loopt, hoewel de soort onmiddellijk gunstig reageert op doeltreffende bescherming. Schr. citeert nog een duidelijk voorbeeld van de dichtheid, die de roofvogelstand in voedselrijke gebieden kan bereiken (een situatie die volgens Voous de normale moet zijn geweest): op een oppervlakte van 300 x 350 m lagen de horsten van drie paar *visarenden*, een paar *zeearenden*, een paar *rode wouwen*, een paar *boomvalken*, een paar *slechtvalken*, een paar *buizerden* en drie paar *zwarte wouwen*. De 48 foto's, die het boekje niet slechts verfraaien, maar bovendien de tekst op plezierige wijze aanvullen, zijn vrijwel alle van de schrijver zelf.

Dr. Heinrich Kirchner heeft gedurende bijna 30 jaar speciale aandacht geschenken aan de *bosruiter*, die overigens ook in Sleswijk-Holstein, waar hij zijn waarnemingen verrichtte, een zeldzame broedvogel is. „Der Bruchwasserläufer“ (nr. 309) is eveneens een uiterst welkome aanvulling van deze reeks monografieën over vogels, geïllustreerd met 46 foto's en charmante pentekeningen.

Wolfgang Fischer behandelt in „Die Geier“ (nr. 311) zowel de gieren van de Oude, als van de Nieuwe Wereld, wier positie vooral in de zgn. cultuurlanden sterk bedreigd wordt. In Europa lijken thans alleen op het Iberische schiereiland de gieren zich te kunnen handhaven. In de Balkan gaat hun aantal snel achteruit, o.a. door vergiftigingsacties ter bestrijding van wolven en jakhalzen. Het boek-

je is geïllustreerd met 62 foto's, voor een belangrijk deel dierenfoto's, pen- tekeningen en kaarten.

Dieter Blume, die onlangs reeds een deeltje deed verschijnen over *zwarte specht*, *groene specht* en *grijskopspecht*, behandelt nu in „Die Buntspechte“ (nr. 315) de *grote bonte specht*, de *middelste bonte specht*, de *syrische bonte specht*, de *witruigspecht* en de *kleine bonte specht*, met een verwijzing naar de *hairy woodpecker* en de *downy woodpecker* van N.-Amerika, die eveneens tot het geslacht *Dendrocopos* behoren.

Vooraf de *grote bonte specht* wordt uitvoerig behandeld. De *syrische bonte specht* is de laatste jaren vanuit Klein Azië de Balkan binnen getrokken en heeft inmiddels Oostenrijk al bereikt (1951 aan de Neusiedlersee).

Het boekje is geïllustreerd met 56 foto's, pentekeningen en kaartjes en bevat bovendien twee gekleurde platen.

In „Die Goldammer“ (nr. 316) bespreekt Heinz Hasse een vogelsoort (de *geelgors*), waaraan naar mijn gevoel ook in Nederland veel te weinig aandacht wordt geschonken. Wonderlijk, als we bedenken dat het een van onze fraaiste vogels is, met een vrij grillige verspreiding, o.a. doordat zijn voorkeursbiotoop: jonge bosaanplant, betrekkelijk snel ongeschikt wordt voor de soort.

Het boekje bevat, behalve een drietal kaarten, 30 foto's.

Tenslotte twee herdrukken: Robert März' „Von Rupfungen und Gewöllen“ over prooi-resten van roofvogels (3e druk, nr. 101) en Alfred Willy Bobacks „Unsere Wildenten“ (2e druk, nr. 131). K. Z.

Karl-Heinz Moll: *Der Fischadler*. N.B.-B. nr. 308., 96 blz. met 48 ill. en 10 tekstfiguren, 1962. Prijs 5.40 DM.

Dr. Heinrich Kirchner: *Der Bruchwasserläufer*. N.B.-B. nr. 309, 88 blz., met 46 ill. en 8 kaarten, 1963. Prijs 5.20 DM.

Wolfgang Fischer: *Die Geier*. N.B.-B. nr. 311, 144 blz. met 62 ill., 6 kaarten en 7 tekstfig., 1963. Prijs 7.00 DM.

Dieter Blume: *Die Buntspechte*. N.B.-B. nr. 315, 108 blz. met 56 ill. en 2 gekleurde platen, 1963. Prijs 7.50 DM.

Heinz Hasse: *Die Goldammer*. N.B.-B. nr. 316, 92 blz. met 30 ill., 6 tekstfig. en 3 kaarten, 1963. Prijs 5.20 DM.

Robert März: *Von Rupfungen und Gewöllen*. N.B.-B. nr. 101, 56 blz. met 37 ill., 3e druk, 1962. Prijs 2.25 DM.

Alfred Willy Boback: *Unsere Wildenten*. N.B.-B. nr. 131, 116 blz., met 48 ill., 2e druk, 1962. Prijs 5.20 DM